

UNGDOMENS

RÅDGIFVARE.

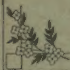
UTGIFVEN AF

DR. N. ROSENBERG CO.,

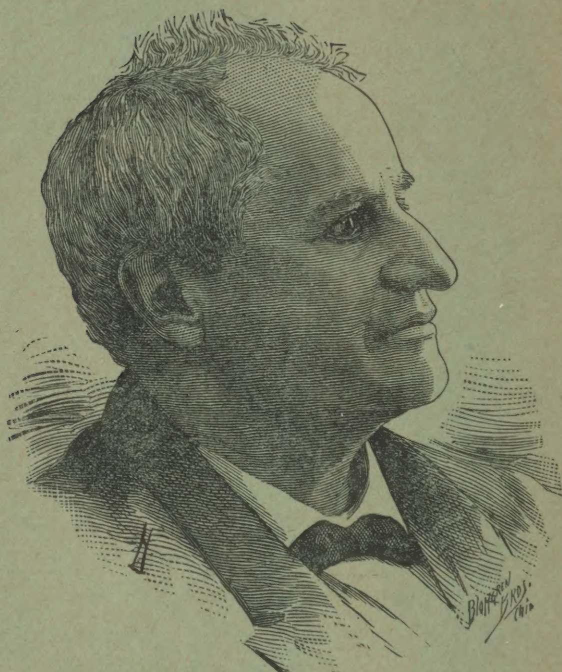
53 Dearborn Str., Chicago, Ill.

CHICAGO, ILL.
TRYCKT HOS ALFRED LINDELL & Co.

DR. N. ROSENBERG.

UNGDOMENS

RÅDGIFVARE.

En framställning af hemliga synder och deras följder, till lärdom och varning för den uppväxande slägten.

—UTGIFVEN AF—

Dr. N. Rosenberg Co.,

53 Dearborn Str., Chicago, Ill.

CHICAGO, ILL.

TRYCKT HOS ALFRED LINDELL & CO.

Inledning.

Af alla lefvande väsenden, som Gud skapat, anses menniskan för det fullkomligaste. Hennes kropp och de i densamma inneslutna organerna äro så beundransvärdt inrättade, att det måste uppväcka den högsta vördnad för honom, som inrättat allting så visligt.

Helsa och sundhet äro de största förmåner, menniskoslägtet eger, och utan dessa skulle lifvet vara en börda t. o. m. för den som egde all verldens rikedomar. Det bör derför vara hvars och ens heliga pligt att vara noga om sin helsa och icke genom oförståndig behandling eller utsväfningar utsätta den för misshandling eller förstöring. Och dock är det en hel mängd menniskor, som på det gröfsta försummar denna pligt. Många handla mot bättre vetande, men det är också en del, som handlar af oförstånd; särskildt är detta fallet med dem som bedrifva sjelfbefläckelse eller onani, en last som troligtvis mycket snart skulle upphöra, om ungdomen på förhand visste, hvilka förfärliga, för själ och kropp ödeläggande verkningar dess utöfvande medför. I ett mycket stort antal fall af detta slag, som under årens lopp kommit under vår behandling, ha vi funnit, att vederbörande blott hafva ett högst ofullkomligt begrepp om sjelfbefläckelsens syndiga afskyvärdhet och olycksbringande följder. Många försäkrade oss med tårar i ögonen, att om de i tid blifvit varnade och fått reda på hvartill lastens utöfvande ledde, skulle de nu icke vara nödsakade att söka läkarehjelp för sin misshandlade och ohyggligt försvagade kropp.

Det har derför i lång tid varit vår tanke att till varning för ungdomen skrifva en bok om detta ämne och visa dem lastens följder i hela deras nakenhet. Vi veta na-

turligtvis mycket väl, att det från åtskilliga håll höjes invändningar mot sådana böcker; men då en sådan skrifves rätt och läses med eftertanke, kan dess nytta näppeligen förnekas, enär den kommer att öppna unga menniskors ögon för en last, som förr eller senare kommer att störta dem i namnlöst elände.

Vi hysa derför intet betänkande vid att utgifva denna skrift. Det är ingen qvacksalfvarbok, hvaraf det nu för tiden finnes så många, och hvilkas innehåll i de flesta fall är motbjudande; läses boken på rätta sättet och ser man saken rätt, så skall intet anstötligt finnas deri. Den afhandlar endast hvad hvarje menniska borde veta, och vi hysa ej minsta tvifvel om, att den skall bli medlet till att rycka många unga män bort från förderfvets afgrund och rädda dem från att sänkas i en för tidig graf.

Om könsförhållandet.

Med könsdrift förstår man den underliga och oemotståndliga oro och längtan, som drager det ena könet till det andra. Dess naturliga uppvaknande beror på könsdelarnes naturliga och fullständiga utveckling och inträffar vanligtvis vid 15de året. Men derför att den vaknat är det icke sagdt, att man erhållit den fulla kraften att göra bruk deraf; denna kommer nämligen hos män icke förr än man är 20-25 år gammal och hos qvinnor mellan 18-20. Innan denna ålder uppnås, är könsdriftens tillfredsställande alltid skadligt för helsan, enär det beröfvar kroppen vätskor, som äro alldeles nödvändiga för dess fullkomliga utveckling och kraft.

I alla civiliserade länder kräfver samhället, att äktenskap ingås mellan två personer af motsatt kön, som önska att lefva tillsamman. En inre röst säger oss också, att denna inrättning icke allenast är af största vigt för samhället, utan kräfves också af vår inre natur och är på det noggrannaste förbunden med sedlighetens lagar. Genom umgänge utanför äktenskapet förlorar kärleken, som skulle vara menniskans högsta och ädlaste känsla, sin

rätta betydelse och sjunker ned till att blifva en djurisk lusta, hvilken har ingenting gemensamt med familjelifvet eller de band som den äktenskapliga föreningen medför. Dessutan försvagas könsorganerna deraf att man ombyter föremål och i regeln öfverlemnar sig åt en vild passion, för att icke tala om den fara, man löper genom att ådraga sig smitta af veneriska sjukdomar.

Parningen, änskönt en naturlig förrättning, är dock icke, såsom många tro, en oundgänglig nödvändighet, hvars underlåtande har skadliga följder för helsan. Det är ytterst sällsynt att så är fallet, åtminstone hos män. Könsdriften uppeggas blott, då man lemnar inbillningskraften allt för stort spelrum, för en allt för hetsig diet och befattar sig med läsning af osedliga skrifter. Man bör derför undfly detta och det gagneliga inflytandet skall ej uteblifva.

Hvad sjelfbefläckelse är.

Sjelfbefläckelse eller onani är den grofva lasten att tillfredsställa könsdriften genom att upphetsa könsdelarne med händerna, till dess säden afgår. Den bedrifves både af män och qvinnor, och vanligtvis börjar man vid en ganska tidig ålder. Denna fruktansvärda last, som är mycket mera allmän, än man i allmänhet tror, är långt förderfligare än för tidig beblandning med motsatta könet, emedan den är en onaturlig, våldsam upphetsning, hvarunder inbillningskraften spelar en allt för vigtig rol. Själen har okyska bilder och tankar, och den kroppslem, som man af blygsel döljer allra mest, retas till en ögonblicklig styfhet, hvarpå vanligtvis följer stor blygsel och sjelfförakt, då en inre stämma säger vederbörande, att han har syndat mot Gud, kränkt blygsamheten och på det skamligaste missbruket en af sina lemmar till en jämmerlig lusta. Onani bedrifves alltid i stor hemlighet och dess följder uteblifva aldrig, om de också komma sent. Till följd af könsdelarnes ständigt förnyade missbruk uppstår efter hand en ständig upphetsning, med ofrivilliga säde-

uttömningar, antingen om dagen eller natten, hvarigenom kroppen utmagras, ansigtet blir slappt och uttryckslöst, ögonen matta, synen försvagad, förståndet förslöadt och lemmarne skälfvande. Man blir efter hand matt och trött, skyr sällskap, blir tyst och sluten samt kan med stor svårighet fästa tankarne på något. Dessa äro de allmänna symptomerna; efter hand utveckla sig de egentliga sjukdomarne som ett direkt resultat af den kroppen öfvergångna misshandlingen, till dess döden slutligen gör en ända på denna jämmerliga tillvaro och sänker offret ned i grafvens sköte.

Några af de orsaker, som göra sjelfbefläckelsen så förderflig.

Hvad som först och främst gör sjelfbefläckelsen så farlig och förstörande för kropp och själ är den omständigheten, att den i regeln börjar under den tidiga ålder, då kroppen behöfver alla vätskor för sin utveckling och vederbörande ej har förstånd nog att inse det förderfliga i sitt handlingssätt. Derigenom hämmas växten och utvecklingen, och de andliga förmögenheterna lida i samma grad som de kroppsliga. I dagligt tal säger man i allmänhet, att blodet är kroppens ädlaste vätska. Detta är dock icke alldeles riktigt. Visserligen är blodet den sammanträngda och förädlade delen af de i kroppen intagna födoämnena och tjenar till att ersätta hvad vi genom arbete och rörelse förlora i hull; men af blodets bästa beståndsdelar bildas återigen säden. Det är alltså säden, som är kroppens mest förädlade del, och att detta måste vara så, det inses lätt deraf, att kroppen försvagas lika mycket af förlusten af ett enda uns säd, som af fyratio uns blod. Det vill med andra ord säga, att det fordras fyratio uns blod för att tillreda ett uns säd. Betänker man nu, att onanisten med syndigt lättsinne bortödslar denna dyrbara vätska, och att blodet, som förnämligast skulle tjena kroppens öfriga delar till näring, nu måste afgifva en jemfö-

relsevis allt för stor mängd till bildandet af säd, som omigen förspilles, så är det tydligt, hvilken fruktansvärd förstöring sjelfbefläckelsen anställer. Säden har som kroppens ädlaste vätska den bestämmelsen att vara fröet till nya menniskolif och står till följd deraf i allra närmaste förbindelse med kroppens finaste delar, såsom blodkärlen och nerverna, men isynnerhet med hjernan, från hvilken all högre verksamhet utgår. Det är alltså dessa organer, som genom onani först angripas och försvagas, och efter hand kommer förstörelsen att sträcka sig till kroppens öfriga delar. Det är således mycket allmänt att lungorna angripas och att den för obotlig ansedda sjukdomen lungsot blir följden.

Nerverna eller de från hjernan och ryggmärgen direkt utgående trådar som dels komma oss att känna och dels, i förbindelse med musklerna, möjliggöra för oss att röra våra lemmar, blifva genom onani onaturligt ansträngda, hvarpå återigen följer den mest skadliga förslappning. De mista efter hand sin rätta kraft och spänstighet, och följderna blifva så småningen en total oordning i matsmältningen, försvagning af andedrägtsorganerna, hjertklappning, beklämning, svimningar, en smygande feber, smärtor i bröstet, djup sorgsenhet och själssjukdomar. Omkring hälften af de i dårhus inspärrade vanvettiga äro bragta i det tillståndet genom onani, och en stor mängd sjelfmord är det direkta resultatet af sjelfbefläckelse. Men det allra värsta är att sädens sammansättning och kraft efter hand förändras så att den slutligen icke duger till det, den är bestämd för, nämligen menniskoslägtets förökelse. Den blir tunn och vattenhaltig, förändrar färg och utseende, och till slut kommer dess afgång ej att vara förenad med någon som helst behaglig känsla. Då det kommit så långt, varar det icke länge förrän vederbörandes förmåga af könsumgänge går alldeles förlorad. Efter att således hafva lemnat en öfversigt af onaniens följder i allmänhet, skola vi nu öfvergå till en särskild behandling af hvar och en af de i förbindelse dermed förekommande speciela sjukdomarne.

Spermatorrhœa eller onaturlig förlust af säd.

En af sjelfbefläckelsens första följder är sädens onaturliga och ofrivilliga afgång, dels nattetid under okyska drömmar, dels och företrädesvis vid urinkastning och stolgång. De nattliga sädesuttömningarne inställa sig olika ofta och åtföljas i början af en öfvernaturligt behaglig känsla, som dock så småningom försvinner i mån som uttömningen framskrider. I sällskap med qvinnor upphetsas könsdelarne ofta i så hög grad, att säden afgår, och en nedslående, slappande och obehaglig känsla följer. Vid ett mera framskridet stadium af svagheten inställa sig uttömningarne utan att vara framkallade af drömmar eller andra retande orsaker, och ju oftare de infinna sig, desto mera förminskas den retande känsla, som bör följa dem, och sädesuttömningen visar sig ofta genom fläckar på linnet. Den sädesförlust af några droppar, som dagligen och regelbundet eger rum vid stolgång och urinkastning, är just den form af onaturlig sädesförlust som i längden mest försvagar systemet. Alldenstund detta slags sädesuttömning icke är förenad med någon som helst retande eller behaglig känsla i nervsystemet, följer, att den sjuke ej blir uppmärksammad på förhållandet förr än den deraf förorsakade slappheten redan gjort betydligt framsteg, och just deri ligger största faran. Ty då det fortgår på sådant sätt en längre tid, utan att den sjuke har den ringaste tanke på, att hans lifskrafter dagligen så småningom aftaga, så uppmärksammas förhållandet först då en stor skada redan förorsakats. Säden förlorar sedan alltmera sina naturliga egenskaper, dess färg och lukt förändras och är stundom blodblandad. Slutligen börja testiklarne att täras bort, och sökes då ej pålitlig läkarehjelp snarast möjligt, riskerar patienten att för alltid förlora skickligheten att fullgöra sina äktenskapliga pligter.

På samma gång som systemet tager skada, lida också själsförmögenheterna, och slutligen förlorar patienten till

och med klarhet i tankegången. Hjernan och ryggmärgen, som sakna de för vidmakthållandet nödvändiga ämnena, hopkrympa och förtvina. Derjemte öfvergår sjukdomen ofta till ryggmärgslidande, som anses vara en af menniskans mest hopplösa och smärtsamma åkommor, och det finnes i verkligheten ingen sjukdom, som ej kan härflyta från ofrivillig sädesuttömning. Sjukdomens utsträckning beror till stor del på patientens kroppskonstitution samt på motståndskraften hos hvarje enskildt organ.

Men det ges också fall af sädesförlust, der vederbörande till utseendet är stark och robust och i hvilka hvarken han eller någon annan har ens den aflägsnaste aning om, att han lider af sjukdomen. Sådana skola i regelen förr eller senare plötsligt falla tillsamman och äro icke så särdeles olika ett äpple, som till sitt yttre är rödt och vackert, men som till sitt inre på ett för åskådaren osynligt sätt blifvit förstördt af den deri dolda masken. Att sådana personer behöfva läkarehjelp lika så mycket som dem, på hvilka sädesförlustens verkningar äro synliga, säger sig sjelft.

Spermatorrhœa eller sädesförlust beskrifves ofta med så mörka färger, att man tror det faran är öfverdrifven; men man kan fråga hvilken läkare som helst, och man skall få höra, huru otaliga exemplen på sädesförlustens förfärliga ödeläggelser äro, och hur ofta den är källan till de svåraste sjukdomar. Det skulle icke finnas något behof för många af våra dårhus, om onani med deraf följande sädesförlust icke funnes.

Det säger sig sjelft, att om man någonsin i lifvet har behof af en läkare, så är det i fall af ofvannämde slag, då sjelfva lifvet dagligen, om också omärkligt, rinner bort. Och ju snarare man söker honom, desto bättre är det för vederbörande, ty krafterna kunna blifva så försvagade, att upprättelse är omöjlig. Låt ingen otidig blyghet afhålla någon från att söka hjelp, ty det är helsan och lifvet det gäller, och att underlåta att göra något, det är derför det samma som sjelfmord.

Samtidigt kunna vi icke underlåta att i de starkaste ordalag varna för de många annonserande qvacksalfvarne, hvilka i det största flertalet fall förvärra sjukdomen. Dessa qvacksalfvare hafva blifvit en riktig förbannelse för Amerikas befolkning, i det de nämligen genom sina listigt skrifna och med otrolig oförskämdhet annonserade böcker nödvändigtvis måste gifva oerfarne menniskor intrycket af, att de till punkt och pricka förstå sin sak, under det de i verkligheten i de allra flesta fall ingenting förstå. Regeln är, att deras i böckerna och annonserna så högt utskrikna erfarenhet och duglighet inskränker sig till komplett okunnighet i läkarevetenskapens flesta grenar, och på grund deraf skola de af dem utsända "medicinerna" förorsaka mera skada än gagn. Ingen bör derför inlåta sig med dem, och det så mycket mer, som de vanligtvis också begära en oblyg betalning för den skada, de tillfoga personer, som äro dumma nog att anförtro sig åt deras omsorg.

För att en behandling skall blifva lyckosam, måste den utan undantag afpassas efter hvarje särskildt fall, och der sädesförlust eger rum, är hvarje ögonblick så dyrbart, att det icke är tid till experimenter. Ända till för några få år sedan kände man blott mediciner, som visserligen hade ett stärkande och välgörande inflytande på systemet i det hela taget, men hvilkas direkta inverkan på de försvagade könsdelarne blott var högst obetydelig. Då uppfann en berömd fransk läkare, som gjort privata sjukdomar till sitt lifs speciela studium, ett behandlingssätt, som på samma gång verkade med lika kraft både på kroppen såsom helt och på könsorganernas muskler och nerver, så att dessa hastigt återvunno sin ursprungliga styrka och spänstighet. Men olyckligtvis är denna nya metod ännu mycket litet känd här i landet och ännu mindre använd, väsentligen derför att flera af de ämnen, som äro nödvändiga för medicinens sammansättning, icke kunna fås på amerikanska apotek, utan måste specielt efterskrifvas för detta ändamål från Europa. Skilnaden

mellan det gammaldags, af detta lands läkarestånd allmänt använda behandlingssättet och den nya franska metoden är den, att medan det gamla behandlingssättet blott i ytterst få, ganska lindriga fall **möjligtvis** åstadkommer helsa, skall den nya metoden **nästan ofelbart alltid göra det,** t. o. m. i de allra svåraste fall.

Det är detta nya franska behandlingssätt, som på de senare åren blifvit användt af oss, och med de mest utmärkta resultat. Patienter, hvilka till ingen nytta försökt allt möjligt och gifvit upp nästan hvarje hopp om tillfrisknande samt hängifvit sig åt den djupaste förtviflan, blefvo botade af oss den ene efter den andre och så att säga bortryckta från dödens allaredan öppnade gap. De flesta af dem voro unge män från 18—25 år gamla; men det var också en hel del äldre personer, ända upp till 45 a 50 år. Icke få voro gifte män, som genom att ingå äktenskap trodde sig kunna undfly onaniens verkningar. Men det sker icke genom giftermål; dertill fordras annat.

De flesta af våra sädesförlust-patienter behandlas genom brefskrifning; och hvar och en utanför Chicago boende sjuk, som önskar vår behandling, anmodas om att nöjaktigt besvara de på den i boken inlagda listan anförda frågor. När denna då sändes oss i det likaledes inlagda kuvertet, vilja vi genomgå densamma och meddela vederbörande,om han enligt vårt förmenande kan botas eller icke, huru mycket behandlingen skall kosta, huru lång tid den skall upptaga o. s. v. Har sjukdomen icke gått alltför långt, skall behandlingen icke åstadkomma något afbräck i patientens dagliga arbete och lefnadssätt, och medicinerna äro af så ovanligt kraftig beskaffenhet, att de i regeln på jemförelsevis kort tid skola bringa fullständig **helsa och lifskraft tillbaka.**

Impotens eller oduglighet.

Härmed förstår man oduglighet till att afla barn eller att i begränsad mening uppfylla de äktenskapliga pligterna; ty dessa kunna nämligen uppfyllas utan att aflelse-

förmåga finnes. När man är i stånd till att nu och då göra det, utan att detta dock är möjligt så ofta, som det borde vara, kallas det delvis. Orsakerna äro flera. Stundom är det fel i könsorganerna, som ibland kunna botas genom kirurgiska operationer, men ofta icke alls. Eller också kan det bero på, att tidiga öfverdrifter och utsväfningar försvagat vederbörandes manliga kraft, att kroppen är försvagad efter sjukdomar, ansträngande studier, ett ständigt berusadt tillstånd o. s. v. Orsaken kan också vara en psykisk, när det t. ex. herskar ömsesidig motvilja mellan de äkta makarne eller det är fruktan för att icke kunna uppfylla de pligter, äktenskapet fordrar. Men den allmännast förekommande är sjelfbefläckelse och deraf följande spermatorrhœa eller sädesförlust, som är närmare beskrifven i föregående kapitel. På grund häraf är det af största vigt för personer, som lida af sädesförlust, att söka läkarehjelp snarast möjligt, enär det, som först påpekats, annars lätt leder till mandomskraftens fullständiga och ohjelpliga förstöring.

Hvad som i öfrigt är vilkor för aflelseförmågan, d. v. s. hos mannen förmågan att afla barn och hos qvinnan att mottaga, är ofta icke lätt att afgöra, då det icke finnes kroppsfel eller lifmodern ligger oriktigt. Vi finna friska och raska menniskor, hvilkas äktenskap är barnlöst, och deremot finna vi mannen och hustrun sjukliga, men detta äkta par välsignas dock med afkomma.

När impotensen förskrifver sig från resultaterna af tidigare utsväfningar eller synder mot naturen och personen ej är för mycket försvagad, kan den ofta botas temligen lätt med tillhjelp af de rätta läkemedlen. Är hos qvinnan menstruationsfel orsaken, så t. ex. att den aldrig visat sig eller ock stannat, måste det sörjas för att få denna i ordning. Såsom obetingadt skadliga och förstörande måste man på det allvarligaste frånråda bruket af konstgjorda medel för att framkalla manskraften, emedan man kan vara förvissad om, att ett sådant försök skall hämna sig genom att ohjelpligen förstöra hvad som ännu genom förståndig behandling kunde botas.

Impotens är alltid och under alla omständigheter ett i hög grad förödmjukande tillstånd; men hos gifte män är den rent af förfärlig. Man tänke sig en man, gift med en vacker och älskvärd qvinna, som han af hjertat tycker om, utan att kunna tillfredsställa hvarken sina egna eller hennes drifter. Och så den förödmjukande tanken, att han efter hand i hennes ögon skall bli ett motbjudande föremål för förakt. Sannerligen, sådana tankar äro nog till att förvrida hjernan på hvem som helst.

Testiklarnes försvinnande.

De två i pungen liggande stenarne eller testiklarne äro de förnämsta redskapen till sädens frambringande och bestå af en mängd små rör, hvari den manliga säden bildas och afskiljes från blodet. De äro omgifna af flera betäckningar, af hvilka den vigtigaste, förutom pungen sjelf, är en hinna, som omedelbart omsluter dem. De äro af ett dufäggs storlek, men synas på grund af de många omgifvande hinnorna och trådarne vara betydligt större. De väga en uns hvar, men hos personer, som vid unga år börja bedrifva onani, uppnå de aldrig sin fulla utveckling.

Men äfven om de uppnått sin fulla storlek, kunna de genom utsväfningar och i all synnerhet genom sjelfbefläckelse eller omåttligt umgänge med qvinnor ändock sedermera borttäras, och ju större denna förstöring af testiklarnes massa är, desto mer försvinner mandomskraften. Ofta förtvina en eller begge testiklarne på ett för vederbörande alldeles omärkligt sätt, till dess han slutligen en vacker dag gör den upptäckten, att mandomskraften är borta. Visserligen synas testiklarne vid yttre beröring vara tillstädes i samma storlek som förr, men kärnan är borta, och det, som är qvar, är blott de omgifvande hinnorna och öfverdragen, hvilka sakna fasthet, spänstighet och styrka. Dock finnas fall, der också dessa sammankrympa, och allt, som finnes qvar i pungen, är blott några få trådar. Den vätska, som dessa kunna afsöndra, är ytterst ringa.

och saknar all förmåga att befrukta, och snart upphör också denna afsöndring, hvarigenom det sista spåret af mandomskraften är för alltid försvunnet.

Testiklarnes försvinnande kan blott hejdas af en duglig läkare, och det gäller i detta fall som i så många andra, att snar hjelp är dubbel hjelp. Underlåtes detta, är mandomskraftens ohjelpliga förstöring en gifven följd.

Testikelsvulst.

På grund af testiklarnes läge, utan skydd af omgifvande fasta delar, äro de mycket ömtåliga och lätt utsatta för åtskilliga sjukdomsfall. Inflammation är icke sällsynt, både efter utvändigt våld, genom stöt, fall, efter starka ansträngningar, efter förkylning och i förbindelse med dröppel, då inflammationen fortplantar sig från urinröret till testiklarne. Detta senaste är vanligast, då man icke iakttager den försigtigheten att bära dem i ett pungband. De uppsvullna då, hinnan på pungen blir spänd och svullnaden är plågsam, på samma gång som ofta stark feber inträder. Många gånger fortplanta sig smärtorna längs sädessträngen upp i underlifvet. Läkarehjelp bör aldrig försummas, enär inflammationen, då den icke hastigt fördelas, lätt kan öfvergå i suppuration eller förhårdning, som lätt leder till, att testiklarne måste utskäras och borttagas. Dessutom kan blott läkaren afgöra, om svulsten är en följd af testikelinflammation, ett vattenbråck, tarmbråck, blodåderbråck eller dylikt. Ofta bli testiklarne efter botandet större, och om detta sker, böra de alltid bäras i pungband, enär de äro lätt disponerade till ny inflammation. Om patientens konstitution är dålig, kunna testiklarne lida på annat sätt genom elakartade svulster, hvilka kunna uppstå utan någon tydlig yttre orsak, såsom kräfta, köttsvulst o. s. v., hvilka stundom göra det nödvändigt att borttaga den ene eller den andre testikeln genom operation. Snar läkarehjelp är i detta fall alltid nödvändig.

Varicocele

är en sjukdom i de spermatiska ådrorna, som omgifva testiklarne, och är närmast ett slags bråck i dessa. Den består uti, att ådrorna utvidgas, sträckas och falla ned, och de kunna utvändigt kännas som ett knippe metmaskar. Den ene testikeln hänger lägre än den andre. Sjukdomen är ett resultat antingen af onani eller utsväfningar i andra riktningar, öfverdrifna själsansträngningar o. s. v., och dess förekomst är alltid ett säkert bevis för, att kroppen är försvagad och behöfver stärkas. Den grad, hvari den förefinnes, är större eller mindre; ofta kännes blott en ganska liten utvidgning af ådrorna, under det de vid andra tillfällen kunna hänga nedanför testikeln. Spermatorrhœa eller sädesförlust och varicocele följas nästan alltid åt, och den, som upptäcker att han har sjukdomen, bör derför snarast möjligt hänvända sig till en läkare.

Klåda i Pungen.

Många personer äro plågade af en stark och i hög grad generande klåda i pungen, som ofta kan vara så olidlig, att den förstör nattsömnen. Ofta beledsagas den af en stark utsvettning från huden, som i regeln har en kärf, obehaglig lukt, och förplantar sig ofta till manslemmens rot, hvarigenom denna upphetsas och utspännes på ett i hög grad generande och obehagligt sätt.

Orsakerna kunna antingen vara trånga, åtsittande kläder, eller också utsväfningar. Ehuruväl det icke är någon sjukdom i och för sig, kan det dock vara ett tecken till svaghet i könsorganerna, hvarför man gör bäst i att rådfråga en läkare.

Andra sjukdomar, framkallade af ungdomsutsväfningar.

Följderna af sjelfbefläckelse samt öfverdrifvet umgänge med motsatta könet och de i förbindelse dermed

stående sädesförluster och förstörandet af mandomskraften äro så många, och antalet af de derigenom framkallade sjukdomarne så stort, att det skulle vara en omöjlighet att framställa dem alla i ett arbete som detta. Vi ha derför inskränkt oss till att kortfattadt framställa de allra vigtigaste och blott antydt några af de öfriga. När helst en person känner att han icke är frisk och då han antager, att orsaken ligger i sjelfbefläckelse eller andra könsutsväfningar, bör han inhemta en kunnig läkares råd, beskrifva sitt onda noggrant, och kanhända han derigenom både på ett lätt och billigt sätt kan befrias från en åkomma, som, om den icke motarbetas, lätt kan öfvergå till något värre. I alla händelser skall han derigenom lätta sitt sinne och befria sig från grubblerier och bekymmer, som annars lätteligen i och för sig sjelfva kunna få ett skadligt inflytande på hans helsa. Ingen falsk blygsel bör afhålla någon från att hänvända sig till läkaren; man skall finna, att då allt kommer omkring, denne dock i verkligheten är den bäste vän, man kan vända sig till.

Till varning och tröst.

I det vi härmed afsluta detta arbetes första afdelning, hvari vi på ett visserligen ytligt, men derför icke mindre tydligt sätt framstält de för kropp och själ skadliga följderna af sjelfbefläckelse och könsutsväfningar, skola vi beledsaga desamma med några slutord.

Resultaterna af ofvan beskrifna laster kunna aldrig målas i för mörka färger, och när författarne, antingen de ställa sig på den medicinska eller den moraliska ståndpunkten, alla utan undantag behandla och framställa ämnet på ett skräckinjagande sätt, så är detta fullkomligt berättigadt. Det har växt upp till ett samhällsondt af så stora proportioner, och anställer dag efter dag, år efter, år så storartade ödeläggelser bland det uppväxande slägtet, att språket knappast har ord starka nog att fördöma det. En af Europas förnämsta läkare, den berömde Dr. J. L. Meyer i Leipzig, har i sitt bekanta verk om äktenskapet

skänkt saken full uppmärksamhet och uttalar sig derom som följer:

"Vi bedja hvarje ung menniska, inför hvars öga dessa rader må komma, att läsa dem med det allvar, som höfves en sann kristen, och med den innerliga öfvertygelsen, att författaren är besjälad af medömkan och välvilja mot det uppväxande slägtet och en hvar, som är så olycklig att hafva fått lust till sjelfbefläckelse. Huru lycklig skulle icke författaren känna sig, om hans skildring kunde verka derhän, att åtminstone några få af de många finge ögonen öppna för den afgrund, vid hvars rand de stå, och med allvar hejdade lastens vidare utöfvande. Saken är så vigtig och målet så heligt, att det må finnas hopp om, att t. o. m. de döfva må komma att höra och de blinda att se; förutsatt dock, att hjertat hos dessa döfva och blinda icke är insnärjdt af verldens dåraktigheter och allt för mycket inveckladt i syndens garn.

Naturens afsigter måste vara menniskan heliga: dess lag kan ingen inskränka eller förändra. Hos hvarje lefvande väsen har naturen nedlagt ett oafvisligt begär att förena sig med motsatta könet, och deraf följer, att äktenskaplig förbindelse är en helig pligt för en hvar, som eger de nödvändiga egenskaperna till dess fullbordan. Att det gifves hinder för äktenskapets ingående, är dess värre nogsamt bekant; men man bör efter förmåga söka öfvervinna dessa, hvarigenom man också skapar sig ett skönt mål att arbeta för.

Könsdriftens onaturliga tillfredsställande måste, såsom stridande mot alla gudomliga och menskliga lagar för själens och kroppens fullkomnande, tydligen medföra en stadigvarande själs- och kroppstortyr samt förnedra Guds egen afbild, menniskan, långt under djuren. Onanisten bär Kainsmärket på sin panna, som är fårad af tidiga rynkor; i sina ögon, hvilka ostadigt och stirrande sväfva omkring och icke förmå fästa sig vid eller uthärda en hederlig mans blick, t. o. m. om den strålar af välvilja; i sina kalla och fuktiga händer, vid hvilkas beröring man

känner en outsäglig vämjelse; i sin plötsliga förlägenhet, då en viss sak kommer på tal, o. s. v. Det är kännemärken nog för den erfarne att uppdaga kärnans tillstånd under skalet. Men hvad en sådan olycklig måste lida till själ och kropp, det anar man i allmänhet icke. När natten breder sin dunkla slöja öfver jorden och alla ädla varelser af naturen inbjudas till hvila, då vrider sig onanisten sömnlös på sitt läger eller plågas af feberaktiga drömmar; vid solens uppgång, då alla andra känna sig väl till mods och stärkta, då brinna hans ögon af en onaturlig eld för att strax efteråt beskuggas af en blågrå dimma; läpparne bäfva, tinningarne banka, äckel och matthet kännas i hög grad och vresigheten ger sig luft i ovänlighet och förbannelser. Och man bör icke förundra sig öfver, att den olyckliges tillstånd är så förskräckligt; ty icke allenast plågas hans kropp af smärtor, som äro för andra okända, hans själ förtäres också af ett förtviflans frö, som allt jemt skjuter rötter och qväfver alla goda föresatser. Han känner sin fysiska och moraliska förnedring och förlorar efterhand tilliten till Gud, emedan denne enligt hans åsigt icke vill gifva honom kraft att bekämpa och fördrifva den ideligen gnagande masken. Han känner med ett raseri, som är så mycket förfärligare, emedan det måste döljas för verlden, huru onanistens ständiga följeslagare, de evigt pinande sjukdomarne, på många olika sätt husera i hans kropp. Det ena ögonblicket känner han behof af kräkning, det nästa förnimmas stensmärtor, derefter svindel och susning för öronen, sedan brännande smärtor i ryggen eller stygn i ryggmärgen; kort sagdt, otaliga smärtor, än här, än der. Han ställer sig framför spegeln. Den visar honom ett otrefligt ansigte och en mörk blick, ja, en skräckbild, som är långt svårare än en förbrytares ansigte; han far öfver detta ansigte med sin kalla och fuktiga hand och tycker sig i fjerran höra en vansinnigs hånskratt. Och han hånar Gud och verlden och tvingar sig till otro. Trons hjerteblod förtäres af onaniens mask. Han utbryter i filosofiska floskler, som skola gå ut på att bevisa, att bibeln

är blott och bart menniskoverk, en frukt af klosterfantasier, att uppståndelsen och det eviga lifvet äro svärmerier, att Kristus var en menniska och ingenting annat; men vi vilja icke uppehålla oss vid de sorgliga och af mörkrets furste ingifna tankar, som en sådan olycklig låter utströmma i ord. Vi vilja hellre bedja Gud vara honom nådig, denne arme, som sannolikt genom sjelfmord eller i ett dårhus nedstiger i den tysta grafven. Kom icke med invändningar, att öfverdrifter af denna synds följder här egt rum, att det är måladt med för mörka färger. Tänk på, att dårhusen öfverallt äro uppfylda, tänk på, att många dö plötsligt, att många förtvina på ett obegripligt sätt; tänk på detta och vet, att man fritt vågar säga såsom en obestridlig sanning, att sjelfbefläckelsen och dess verkningar här spelat hufvudrolen."

Dessa äro alltså den berömde tyske läkarens ord, och då en af verldens störste läkare uttalar sig på ett sådant sätt, kan man också vara öfvertygad om deras sanning. Men han, som skapade himmelen och jorden och hvars afsigt är att öka det menskliga vetandet, har också gifvit oss medlen i händer till att bota åtminstone många af de åkommor, som missbruket af menniskokroppen åstadkommit. Och kunskapen härom stiger tid efter annan. Ända till för få år sedan kände vetenskapen endast få hjelpmedel, genom hvilka det lyckades att till någon grad upprätta en af könsutsväfningar och sjelfbefläckelse försvagad och förstörd kropp. Men nu är det annorlunda; en person skall nu hafva kommit ganska långt, om det icke är möjligt att finna räddning för honom.

Vi ha om och om igen påpekat vigten af att alltid söka läkarehjelpen så tidigt man kan, och vi upprepa detta också här. Boten är då så mycket lättare och säkrare samt i de flesta fall alldeles viss. Och likaså återupprepa vi vår varning mot att anförtro sig åt läkare, hvilkas reputation man icke på det noggrannaste känner, samt mot att låta locka sig af qvacksalfvares böcker och skrifter, t. o. m. om dessa påstås vara skrifna i menniskokärlekens namn.

Om veneriska sjukdomar.

Medan sjelfbefläckelse och omåttligt umgänge med det motsatta könet hufvudsakligen frambringa svaghetstillstånd, hvilkas ruinerande verkningar blott gradvis och långsamt meddela sig åt kroppens öfriga organer, har man andra sjukdomar, hvilka på ett långt snabbare sätt förstöra både könsdelarne sjelfva och den öfriga kroppen. Dessa, som bestå af verkningarne af vissa förstörande gifter och af läkarne kallas för veneriska, omfatta endast sådana sjukdomar, som äro framkallade af smitta, vare sig denna är förorsakad af orent köttsligt umgänge eller på annat sätt.

Orent samlag är det vanligaste sätt, hvarpå de öfverföras från den ena kroppen till den andra; men de kunna ock erhållas genom lindrig yttre beröring, och på det sättet kunna oskyldiga personer ofta blifva smittade genom att komma i beröring med giftet på afträden, genom att använda sängar, som smittade personer legat i, o. s. v. Dessa sjukdomar få här nedan en närmare beskrifning, hvar och en under sitt kapitel; men vi nämna dessa fall här såsom en varning för dem, som lida deraf och ej vilja söka läkarehjelp emedan de tro, att de omöjligtvis kunna vara smittade, så länge de icke haft samlag med en smittad person. Det är dock ett faktum, att om blott en enda partikel af giftämnet kommer i beröring med den slemmiga membranhinnan, skall smittämnet snart visa sina verkningar.

Hvarje fullväxt man har visserligen hört det veneriska giftets farlighet omtalas, och vi ha icke annat att säga, än att så snart en person blifvit smittad, borde han icke ett ögonblick betänka sig på att erhålla råd och behandling af en skicklig läkare, till hvilken han har det mest obetingade förtroende; ty af alla de olika sätt, hvarpå man kan lemna denna verlden, kan man väl icke gerna tänka sig något fruktansvärdare, än bokstafligen förruttna lefvande.

Gonorrhœa eller dröppel

är den mildaste formen af venerisk sjukdom. Den är en till följd af ett egendomligt smittämne förorsakad inflammation och yttrar sig genom ett slem- och var-liknande utflöde i urinröret hos så väl män som qvinnor. Den uppstår i allmänhet efter ett orent samlag, och de första tecknen dertill äro klåda och brännande känsla i urinröret, isynnerhet i dess mynning, hvilken sistnämda blir röd och uppsväld. Så börjar utflyta ett gult eller grönaktigt var, som i början är tunnt, men snart blir tjockare och stundom blandadt med blod, allt efter som den är af mera eller mindre elakartad natur. Urinafgången är alltid förenad med stora smärtor. Inflammationen i urinröret gör, att kanalen ofta icke kan sträcka sig, då erektion eger rum, hvarigenom manslemmen under sådant tillstånd blir böjd nedåt på grund deraf, att urinröret saknar sin naturliga elasticitet; detta är förenadt med olidliga smärtor.

Då sjukdomen fortfarit någon tid, uppstår lätt en mängd besvärliga, vårtartade utväxter. Ännu längre fram inträder gerna, om dröppeln ej blifvit ordentligt behandlad, s. k. striktur i urinröret, så att urinen icke kan passera utan större eller mindre smärta, och strålen minskas och går i spiralform eller förgrenar sig, hvarjemte, sedan blåsan är tömd, en eller två droppar ofrivilligt framkomma. Striktur kan också inträda af andra orsaker; men hvilka nu dessa än äro, fordras en invärtes behandling för att modifiera urinens skärpa, afkyla och rensa blodet, i förbindelse med lokal behandling, bestående af insprutning i urinröret af lindrande och upplösande medel, som ständigt måste föreskrifvas af läkaren.

Dröppel antager stundom en konstitutionel karaktär och smärtor infinna sig i likhet med gikt. Att konstitutionen angripes, framgår också deraf att många, som en gång haft den, senare äro mera mottagliga för sjukdomen än förr, likasom det onda stundom ånyo återkommer efter förloppet af veckor eller månader, sedan patienten trott sig vara fullständigt botad.

Slappdröppel

är en sjukdom, hvarmed förstås en mild, kronisk afsöndring från urinröret utan symptomer af akut inflammation; den följer vanligtvis efter vanlig dröppel, då denna blifvit försummad eller icke rätt behandlad. Den kan dessutom härröra från oordningar i matsmältningsorganerna, blåsan och njurarne samt vissa körtlar. Hos personer med förstörd konstitution är den ofta svår att behandla. I många fall är afsöndringen det enda symptomet, då ingen smärta finnes samt ej heller någon rodnad eller uppsvällning af urinröret. Patientens urinafgång eger rum utan smärta; men i vissa fall kan patienten känna en obehaglighet i lemmen eller en klåda i körtlarne. Många läkare anse afsöndringen från en slappdröppel icke vara smittande; men detta är en villfarelse, som är egnad att vilseleda många. Äfven om afsöndringen stundom är oskadlig, kan det dock ofta, och det på kort tid, inträda en förändring i detta hänseende. En långvarig slappdröppel förorsakar förr eller senare med säkerhet allmän svaghet, sädesuttömning o. s. v., med alla dessa sjukdomars eländen och kräfver på grund deraf noggrann behandling samt att försigtighet iakttages från patientens sida.

Förhudsdröppel

består i en inflammation antingen af manslemmens hufvud eller förhuden, eller också af begge. Stundom sväller förhuden upp, än i mindre, än i högre grad, och fallet blir då ytterst plågsamt. Orsakerna kunna antingen vara orent samlag eller underlåtenhet att iakttaga tillbörlig renlighet, och sjukdomen kan mycket lätt leda till obehagliga följder.

I alla fall af dröppel gäller det att vara mycket försigtig med den utflytande materien, som är ytterst giftig. Kommer den således i beröring med läpparne, kan den frambringa elakartade sår, och kommer den i ögonen, förorsakar den en ögoninflammation, som är till den grad farlig, att den i de flesta fall slutar med fullständig blindhet.

Syfilis.

Denna sjukdom i sin ursprungliga form uppstår alltid genom smitta eller omedelbar beröring och är en af de för lif och helsa farligaste sjukdomar, som finnes till. Den har anstält stor förödelse generationer igenom, enär den icke allenast öfverföres på fostret, utan kan åstadkomma en sjuklig afkomma, äfven om den är botad hos föräldrarne. Försummelse af sjukdomen eller en felaktig behandling medför under alla omständigheter sorgliga följder för hela lifvet.

Huru syfilis egentligen från början uppstod, derom äro meningarne mycket delade. Några hafva anfört en orsak, andra en annan; men allt det der är naturligtvis bara gissningar. Hvad som är säkert är, att sjukdomen varit känd i tusentals år och att den synes kommit till oss från Egypten; i alla händelser omtalas den i gamla egyptiska skrifter. Förmodligen är orenlighet, i förening med gynnsamma yttre omständigheter för sjukdomens utveckling, såsom skrofler m. m., dess första ursprung. I forna tider stodo emellertid menniskorna icke på den höga bildningsgrad som nu, och då syfilis den tiden förmodligen räknades bland menniskans obotliga sjukdomar, så kan man deraf förklara för sig den storartade utbredning, som sjukdomen fått.

Hvad är syfilis? Genom mikroskopet ha somliga kommit till den åsigten, att det är en parasit eller ett för blotta ögat osynligt snyltdjur. Det är emellertid mycken oenighet med hänsyn till denna sak, enär de förmodade djuren äro så små, att de blott med svårighet kunna upptäckas genom mikroskopet. Ordet syfilis brukas emellertid om en sjukdom, som börjar i könsorganerna i form af ett sår och öfvergår i blodet, hvarifrån den går vidare till de hud- och slemartade delarne af kroppen och till sist angriper de broskartade och fibrösa delarne af menniskans bensystem. På systemet i sin helhet efterlemnar den ett besynnerligt och egendomligt intryck. Det ser ut som om

det gift, hvaraf smittan uppstår, måste för en tid ligga stilla i de cellväfnader, hvari den inträngt, för att senare sättas i stånd till ytterligare verksamhet. I dess första stadium är dess verksamhet för den skull lokal och inskränkt till könsorganerna och ljumskarne, hvarifrån den, efter att hafva grasserat der en tid, angriper benen och de fibrösa hinnorna. På detta sätt uppstå tre olika grader af syfilis, hvar och en med sina egendomliga yttringar och som gå under namnen **primär, sekundär** och **tertiär** syfilis, allt efter de särskilda formerna hos det speciella gift, som framkallat smittan. Det första tecknet till en verklig venerisk smitta är de elakartade sår, som benämnas chanker. De utbryta i allmänhet på den inre sidan af förhuden, bakre delen af manslemmens hufvud, då dessa ställen blifvit smittade. Chankern utbryter i allmänhet efter ett smittande samlag den tredje eller fjerde dagen, men den kan också först visa sig under loppet af tre veckor. Den ger sig först tillkänna genom en stark, brännande klåda på ett särskildt eller på flere ställen af förhuden och utvecklar sig till en blåsa med en klar vätska. Denna blåsa brister och ett sår bildas, som antingen utbreder sig hastigt, tilltagande i omfång och djup, med skarpa, men icke hårda kanter, eller fortfar att vara af samma omfång med hårda kanter och botten. Den förstnämde chankern eller primär syfilis botas lättare och är icke så farlig, som då den öfvergått till andra eller tredje stadiet, hvilka äro mycket svårare att bota, emedan det i allmänhet är bevis på, att hela konstitutionen är angripen. Chankerämnet fortplantar smittan, och derigenom att den utbredes i kroppen, ger den anledning till de mest förödande verkningar.

Sjukdomen kan derefter utbreda sig i ljumskkörtlarne, och der uppstå buboner eller ljumskbölder. Bubonerna ge sig tillkänna genom en spänning i ljumskregionen, i det en eller flera ljumskkörtlar svullna upp, och först visa sig hårda svulster, så stora som bönor, hvilka tilltaga i omfång under en smärtsam känsla och kunna blifva så

stora som hönsägg. Fördelas icke svulsten, tilltaga smärtorna, knölen kännes mjukare och huden tunn, tills det slutligen går hål, hvarvid en större eller mindre mängd var uttömmes.

Utbreder sjukdomen sig nu vidare, angripes patienten på obestämd tid, från 4 till 6 veckor efter det de första fallen visat sig, stundom under någon feber, af halsvärk och stundom af heshet och snufva. Inflammation uppstår i svalgets slemhinna, mandlarne svälla upp, på gommen ser man röda fläckar; sår med hvit botten, som liknar fläsk, och med hårda kanter uppstå, men de äro ej mycket plågsamma. På kindernas inre sida och vid mungiporna framkomma blåsor, som strax öfvergå till sår. De orena såren, chankern i svalget, utbreda sig nu hastigt och förstöra gommen och de underliggande benen; näsbrosken och näsbenet angripas af benröta och näsan sjunker in i ansigtet, till stor vämjelse för den som ser det. På huden uppstå samtidigt olika sorters utslag, sår, syfilider och utväxter, som småknutar af blåröd färg, hvilka bryta upp, bilda skorpor och antingen efterlemna blåröda fläckar eller öfvergå till sår. De finnas oftast på pannan, der huden kan angripas till den grad, att hjernhinnorna blottas. Omkring ändtarmen framstå sår som djupa fåror, hvilka afsöndra vätskor och äro mycket plågsamma, i synnerhet då patienten har afföring. Angripes hufvudhuden, faller håret af, likasom också naglarne kunna lossna från fingerspetsarne.

Har sjukdomen fått tid till att riktigt gripa omkring sig, så uppstå smärtsamma bensvulster, hvilka endera äro mjuka eller hårda. I stället för bensvulster, kunna också uppstå häftiga, borrande smärtor i hjernskålen och skenbenen. En hårdnackad hufvudvärk på ett särskildt ställe af hufvudskålen kan förorsakas af den veneriska sjukan. Bensvulsterna kunna suppurera och öfvergå till benröta, men ännu oftare bli benen, på hvilka det är sår och hvilkas benhinna är förstörd, utstötta i små stycken. Stundom uppstår också en förstörande inflammation i lederna.

Ofta visa sig på förhuden och omkring ändtarmen några egendomliga, hårda utväxter, hvilka likna tuppkammar, som både kunna vara smärtfria och plågsamma. De infinna sig antingen då sjukdomen börjat eller senare, hvarefter de gifva ifrån sig en vätska och öfvergå till sår.

Men det är icke nog med alla dess fall; hela kroppen med alla dess organer, blodomloppet och sinnena lida af detta onda, ju mera det griper omkring sig. Sjukdomen uppkommer alltid genom smitta, då det icke är en ärftlig åkomma; men den ene kan vara mera mottaglig för smitta och konstitutionel syfilis än en annan. Smittoämmet öfverföres, såsom förut är omtaladt, oftast genom ett orent samlag till en individ, men också genom kyssar och digifning eller annan beröring med giftämnet. Barnet i moderlifvet kan vara veneriskt, antingen från fadren eller modren, eller ock smittas det, då det födes, af de utaf syfilis angripna födslodelarne. Sjukdomen kan också uppstå hos barnet, sedan det är födt, då föräldrarne endast varit skenbart botade. I allmänhet är det barnets hudsystem, som angripes häraf; barnet kan också blott hafva ett sjukligt anlag efter föräldrarne, och många barns körtelsjukdomar härröra af denna orsak.

Ingen sjukdom fordrar snarare hjelp än denna, om den icke skall gripa omkring sig, och det noggrannaste iakttagande af läkarens föreskrifter måste alltid ega rum. Öfverlemnas sjukdomen åt sig sjelf, har den de fruktansvärdaste följder, hvarför man vid första tecknet till sjukdomen bör söka läkarehjelp och icke vänta tills det blir för sent. Stundom kan sjukdomen synas vara botad; men det kan dock, t. o. m. efter åratals förlopp, inträffa återfall. När misstänkta sår visa sig på könsdelarne, bör man straxt bruka medel mot dem, och änskönt man tror, att sjukdomen är botad, bör man dock ge akt på hvarje det minsta sjukdomsfall. Om man icke är likgiltig eller försumlig vid de första tecknen eller symptomerna af denna sjukdom, utan strax söker läkarehjelp, då kan sjukdomen botas, medan den i motsatt fall kan blifva dödande under

omständigheter, som redan äro omtalade på annat ställe i denna bok.

Ett stort antal läkare använda qvicksilfver eller arsenik till botandet af denna sjukdom; men detta läkemedel är utomordentligt farligt på grund af dess giftiga beskaffenhet. Det finnes ingen nödvändighet för dess användning, emedan naturen har gifvit oss andra kraftigare och för den allmänna helsan oskadliga medel, så att i vår tid ingen behöfver lida af följderna utaf detta farliga läkemedels bruk.

Öfverlemnad åt sig sjelf är sjukdomen totalt förstörande, och en otjenlig behandling straffar sig sjelf. Derför måste vi på det bestämdaste varna mot allt experimenterande med sig sjelf, så väl som mot att lyssna till sådana vänner, som råda en af syfilis smittad person att dölja sin sjukdom och icke söka läkarehjelp. Den fruktan och nästan fixa idé hos många, hvilka haft syfilis, att den aldrig kan uppryckas med roten, utan ständigt skall bryta ut på nytt, är fullständigt ogrundad. Det finnes t. o. m. sådane, som afhålla sig från att träda i äktenskap, derför att de äro rädda för att skaffa till verlden en svag afkomma. När sjukdomen är i tid omsorgsfullt behandlad af en duglig läkare, då patienten lefvat under någorlunda gynsamma förhållanden och med samvetsgrannhet följt läkarens föreskrifter, tills hvarje spår försvunnit, då finnes ingen orsak till fruktan. Att man under sjukdomens förlopp samvetsgrant afhåller sig från umgänge med motsatta könet, det säger sig sjelft.

Sekundär och tertiär syfilis

betecknar den grupp af sjukliga företeelser, som yttrar sig sedan primär syfilis först varit tillstädes, och de sekundära symptomerna kunna ofta framträda, innan de primära äro försvunna. Det är isynnerhet slemorganerna, som lida under detta stadium af syfilis. Men esomoftast händer det, att de sekundära symptomen icke infinna sig, förrän de primära äro försvunna och patienten inbillar sig,

att han är fullkomligt frisk. Några tro, att de sekundära symptomerna icke äro smittosamma; men man kan vara öfvertygad om, att en del af dem meddelar sjukdom lika så säkert, som en chankers afsöndring. Sekundär syfilis går dessutom i arf, icke blott i ett utan i flera led, och ger sig tillkänna genom en mångfald af lidanden. Det faktum, att sjukdomen kan öfverflyttas, bevisar, att hela individens system är förgiftadt, såväl i dess fasta som flytande delar.

Gränsen mellan sekundär och tertiär syfilis är icke alltid skarpt betecknad, emedan symptomerna i båda fallen ofta förekomma samtidigt. Tertiär syfilis inträder vanligen från halft annat till två år efter den primära, och i särskilda fall märkes den först efter förloppet af flera år. Det är isynnerhet benbyggnaden, som är utsatt för dess angrepp och här ofvan är det påvisadt, huruledes den visar sig.

Andra följder af veneriska sjukdomar.

I det föregående ha vi omtalat de mera direkta följderna af den veneriska smittan; men det finnes också många andra fall, hvaraf de kunna åtföljas. I en bok lik denna skulle det emellertid bli för vidlyftigt att behandla hvart och ett af dem särsildt, och derför skola vi blott inskränka oss till att i korthet omtala några af de vigtigaste.

Bölder och hudutslag af alla slag äro ofta en följd af syfilitisk smitta och äro i hög grad obehagliga, på samma gång som de äro vanprydande.

Hjernförmjukning förekommer ofta och leder stundom till fullständig förlust af förståndet. Denna sjukdomsform är ofta obotlig.

Inflammation af urinröret, hvarigenom urinafgången göres i hög grad plågsam och besvärlig samt i vissa fall omöjlig utan tillhjelp af instrumenter. Detta kan leda till fullständig förstöring af urinredskaperna, så att urinen

icke kan återhållas, utan personen måste gå med en flaska i byxorna i hela sitt lif, så att urinen må drypa ned deruti.

Vattenbråck i pungen, hvarigenom de testiklarne omgifvande hinnorna fyllas med vatten och svälla upp. Olägenheterna af detta slags sjukdom kan hvem som helst föreställa sig.

Förlust af hår, antingen fullständigt eller också, att man blott blir flintskallig. Det är mycket sällan hårväxten kan återfås, sedan den en gång blifvit förstörd genom syfilis.

Paralysi eller lamhet i en eller flera af lemmarne eller de inre organerna, antingen fullständig, då såväl känsel som rörelse saknas, eller delvis, då den ena af dessa egenskaper är bibehållen.

Striktur eller sammandragning af urinröret, som i hög grad försvårar urinafgången och gör, att den alltid är förenad med smärtor.

Blåsinflammation, som igenkännes på häftiga smärtor öfver blygdbenet och i mellanköttet och hvaruti urinen antingen uttömmes med smärta eller alldeles icke, så att instrumenter måste användas.

Epilepsi eller fallandesot, då patienten förlorar medvetandet, störtar omkull, kastar hufvudet åt alla sidor; ansigtet blir rödt och uppsväldt, ögonen rulla eller stå stela, händerna knytas och fradgan står om munnen.

Allmän svaghet, hvarunder alla kroppens delar synas lida, med andra ord, en fullständig förslappning af hela systemet, utan någon särskild framträdande sjukdom i något specielt organ.

Leucorrhœa

eller hvit fluss är en för qvinnor egendomlig sjukdom, som i allmänhet i början visar sig genom en obetydlig, tunn, vattenhaltig afsöndring från moderslidan, men den kan också vara tjock och riklig; i dess mera framskridna

stadier har den ofta ett grönt eller gult utseende. I ett och samma fall kan afsöndringen tid efter annan förändras, icke blott i fråga om färg, utan också sammansättning och mängd. Sjukdomen är vanligtvis åtföljd af trötthet, isynnerhet om morgonen, slöhet, brist på aptit, hjertklappning, kort andedrägt, smärtor i rygg och ljumskar samt i många fall vid urinafgången, på samma sätt, som fallet är med dröppel.

I betänkliga fall besitter afsöndringen hela den bitterhet och skärpa, som är karakteristisk för dröppel. Med afseende å dess smittande egenskaper vilja vi i förbindelse dermed tillråda gifta personer, att icke vara allt för misstrogna mot hvarandra, då de få något, som kunde likna en dröppel. Vi ha flera gånger blifvit konsulterade af män med afsöndringar i urinröret och som hyste tvifvel om sina hustrurs trohet; likaledes hafva hustrur kommit till oss, som, då hvita flussen först visade sig hos dem, trodde sig vara smittade af sina män.

Om det skarpa utflödet icke i tid hämmas, kan det föranleda många oordningar i urinorganerna. Orsakerna till denna sjukdom äro åtskilliga, men den vanligaste är omåttligt tillfredsställande af könsdriften. På grund häraf äro qvinnor, som äro förenade med sinnliga och djuriska män, mycket att beklaga, enär de icke blott äro utsatta för denna sjukdom, utan också för andra. En annan mycket allmän orsak är sjelfbefläckelse; men den kan dessutom också uppstå af allmän svaghet, bleksot, efter allvarliga och långvariga sjukdomar, oregelbundenheter i menstruationen o. s. v. Vi kunna icke annat än allvarligt frånråda vederbörande att af falsk blygsel dölja denna sjukdom, som lätt kan botas, om den i tid behandlas.

Ett par ord om den äktenskapliga sammanlefnaden.

Äktenskapet är den af Gud och menniskor tillåtna sammanlefnaden mellan man och qvinna och en af mensk-

lighetens heligaste institutioner. En af dess hufvudbestämmelser är att afla och frambringa afkomma; men deraf följer icke, att öfverdrifven tillfredsställelse är tillåten. En sådan är alltid försvagande och frambringar nervös utmattning, hvarigenom så väl mannens som qvinnans helsa slutligen måste ruineras.

För att ett äktenskap skall blifva fullkomligt lyckligt, måste båda parterna inträda i detsamma med sunda och friska kroppar. Lider någon af föräldrarne af följderna utaf ungdomsutsväfningar, kan man vara försäkrad derom, att dessa skola blifva öfverförda på barnen, och lika så lyckligt som ett äktenskap kan vara, der barnen äro friska och sunda, likaså olyckligt skall det äktenskap blifva, der föräldrarne se öfverförda på deras olyckliga afkomma följderna af deras eget oförstånd och lättsinne. Men lyckligtvis har läkarevetenskapen i detta århundrade gjort så stora framsteg, att man fått fullständig kunskap om dessa sjukdomar, och naturen har lemnat medel till att motarbeta dem, så att genom en samvetsgrann behandling från läkarens sida och en motsvarande verksamhet från patientens, de bästa resultat, nämligen en fullständig bot, snart skola kunna uppnås. Det värsta i fråga om dessa sjukdomar är, att patienterna af falsk blygsel hålla dem hemliga och naturligtvis på grund deraf förvärra sitt tillstånd. De äro ett ondt, för hvars utrotande hvarje menniska borde uppoffra sig, och det är derför hvars och ens pligt, som har kännedom om dessa medel, att efter förmåga utbreda kunskapen om deras läkande kraft för dem, som behöfva desamma.

Det väsentligaste vilkoret för, att ett äktenskap skall blifva lyckligt, är derför, att båda parterna åtnjuta fullkomlig sundhet och helsa. Det gifves fall, då detta icke kan ske, och då måste sjukdomen bäras, så väl som hvarje annat jordiskt kors; men då sjukdom är tillstädes, som kan häfvas genom läkarens mellankomst och man underlåter att kalla denne, så är det just icke mycket att beklaga. Blygseln spelar, som bekant, en vigtig rol i, att äkta ma-

kar undfly läkaren. Denna blygsel är emellertid falsk, ty ingen kan så väl sätta sig in i folks förhållande, som läkaren, och ingen känner det deltagande och den lust att hjelpa, som just han.

Bör en af utsväfningar försvagad man gifta sig?

Af de förbrytelser, som här i lifvet begås, men som icke kunna drabbas af lagens arm, är den att knyta äktenskapets band utan att vederbörande är i besittning af de dertill nödiga egenskaperna, en af de gröfsta. Visserligen är den säker på att förr eller senare straffa sig sjelf, men detta förringar icke derför storleken af det begångna brottet.

Kärleken är menniskans högsta, renaste och ädlaste känsla och är driffjedern till de bästa af våra handlingar; men den måste man och qvinna emellan vara grundad på ömsesidig aktning, ty annars går den snart förlorad. Då en ung, oskyldig qvinna hängifver sig åt en man och skänker honom hela sitt hjerta, då gör hon naturligtvis detta i den tro, att mannen är i besittning af de egenskaper, som fordras för att göra henne lycklig. Och en af de första af dessa måste väl vara en kropp i besittning af mandomens fulla kraft. Kan man tänka sig en större missräkning för en eldig qvinna än en man, som genom onani eller andra utsväfningar förstört sina mandomskrafter, och kan man vänta, att det goda förhållandet makarne emellan under sådana omständigheter skall i längden fortfara? Omöjligt! Vämjelse och afsky skola från qvinnans sida snart intaga kärlekens plats, och säkert är det, att sådana förhållanden till stor del äro skuld till nutidens många olyckliga äktenskap.

Men bör då en af utsväfningar försvagad man alldeles icke ingå i äktenskap? Med andra ord: bör det vara hans pligt att försaka en af de härligaste förmåner vi ha

här i lifvet, rätten att stifta eget hus och hem, rätten att frambringa afkomma? Härtill svara vi obetingadt ja, så vidt han icke genom läkarens behandling kan återfå sina förlorade krafter. Kan detta ske, är allt godt; men är han till den grad medtagen, att han icke kan återfå sin fullkomliga helsa, då har han ingen rätt att knyta äktenskapets band.

Det är emellertid mycket ofta fallet, att försvagade män, som hafva gift sig, ånyo kunna erhålla sina krafter, och vi ha under årenas lopp icke haft få af sådana fall under behandling. Allra bäst vore det, om man underkastade sig läkarebehandling, innan man inginge i äktenskapet, enär bot i sådant fall både skulle vara lättare och med större säkerhet kunna påräknas; men har olyckan en gång skett, så får vederbörande göra det bästa han kan, och det är, att snarast möjligt söka läkarehjelp. Underlåter han detta, löper han risken att snart blifva alldeles oduglig, och då skall naturligtvis hvarje framtida glädje, icke endast i äktenskapet sjelft, utan för hela lifvet, för beständigt vara förlorad.

Behandling på afstånd.

Sjelfbefläckelse och könsutsväfningar föregå öfver hela landet, så väl i städerna som landtdistrikten, och det finnes intet stånd och ingen ställning, hvari de icke bedrifvas. De följder och sjukdomar, hvaraf de beledsagas, äro af den beskaffenhet, att vederbörande af lätt förklarliga orsaker högst ogerna hänvänder sig till sin vanlige läkare för att söka bot. Men äfven om han gjorde detta, är det mera än tvifvelaktigt, om det ändå skulle hjelpa honom stort, emedan det i en vanlig läkares praxis blott sällan förekomma fall af dylikt slag och han till följd deraf har liten eller ingen öfning uti sättet att behandla dem. Sjukdomar af detta slag ha derför mer och mer öfvergått till läkare, som gjort deras behandling och bot till specielt studium och som icke befatta sig med andra sjukdomar. Det säger sig sjelft, att på grund af det stora antal fall, som

dessa år efter annat hafva om händer, få de en storartad insigt och erfarenhet i deras behandling. Emellertid äro sådana slags läkare nästan utan undantag bosatta i de större städerna, der det skulle bli för dyrt för aflägset boende patienter att personligen uppsöka dem; men för att dock, trots detta, gifva också sådana tillfälle att betjena sig af deras duglighet, ha några af dem inrättat det så, att de behandla utom staden boende patienter genom beskrifning.

Det finnes måhända sådana, som tro, att en personlig sammankomst mellan läkare och patient är absolut nödvändig för att en tillfredsställande behandling skall ega rum. Detta är felaktigt med hänsyn till sjukdomar af det slag, som i denna bok omtalas. Visserligen kunde det i många fall vara önskligt, att patienten åtminstone första gången infunne sig på läkarens kontor för att underkasta sig en personlig undersökning; men absolut nödvändigt är det i de flesta fall icke. Det finnes tusentals personer öfver hela Förenta Staterna, som vi aldrig sett, men hvilkas helsa vi dock återstält endast genom brefskrifning och med mediciner, tillsända dem medels express. Vår mångåriga erfarenhet uti att behandla patienter på afstånd har bragt detta förfaringssätt till en sådan fullkomlighet, att vi i de allra flesta fall bota en aflägset boende patient med samma säkerhet, som om han dagligen ginge upp till oss på vårt kontor i Chicago. Det finns t. o. m. fall, då vi kunna göra det bättre på afstånd, i det nemligen åtskilliga patienter under en personlig sammankomst af blygsel förtiga många vigtiga upplysningar, som de i ett bref icke tillbakahålla. Erfarenheten har lärt oss, att de upplysningar, vi erhålla genom bref, många gånger äro mera pålitliga än de, vi kunna få af patienten personligen. Den förskräckte ynglingen, som plågas af en förnedrande känsla eller den blyga flickan, hvilkens blygsamhetskänsla skulle hindra henne från att uttala sig fritt och öppenhjertligt i ett samtal, skrifva som oftast utan förlägenhet hvad de känna och tänka samt beskrifva sin sjukdom med

dess symptomer på ett så enkelt och trovärdigt sätt, att det är likasom en pennteckning af hela deras tillstånd.

När derför en utom Chicago bosatt person önskar rådgöra med oss angående den ena eller andra sjukdomen, som han tror sig lida af, skulle han nöjaktigt besvara de frågor, som äro framställda på den i boken inlagda listan. (Om han förlorat eller förstört den, behöfver han endast skrifva till oss efter en annan, så skola vi tillsända honom densamma fritt). Sedan detta är gjordt, sänder han oss den sålunda besvarade listan jemte **en dollarssedel** eller postanvisning på detta belopp, och vi vilja då på det noggrannaste genomgå svaren och taga reda på hvari sjukdomen består. Med omgående post tillskrifva vi derefter vederbörande och låta honom veta, om han behöfver läkarehjelp eller icke, samt i fall han det gör, hur mycket behandlingen och medicinerna komma att kosta. I sådana fall, der botandet enligt vår åsigt är omöjligt, kommer detta oförbehållsamt att meddelas, och hvar och en som frågar kan vara förvissad om, att han skall erhålla ett i alla afseenden uppriktigt, pålitligt och samvetsgrannt svar.

I allmänhet medför behandlingen af de i denna bok omtalade sjukdomar icke någon förändring i det dagliga lefnadssättet eller något som helst hinder för, att patienten kan utföra sitt vanliga arbete; han blir alltså icke hindrad i sina dagliga göromål, likasom icke heller någon obehörig behöfver få nys om hans sjukdom. Till bref och expressomslag användas kuvert och omslag, på hvilkas utsida afsändarens namn icke är tryckt. Brefvexlingen och behandlingen kunna till följd deraf ega rum i djupaste hemlighet.

Om de mediciner vi utsända.

I hvarje sjukdom är det af största vigt, att de föreskrifna medicinerna icke allenast äro friska och kraftiga, utan också att de äro tillredda och blandade på det i re-

ceptet anordnade sättet. I nordvesterns mindre städer äro apotekarne i allmänhet icke försedda med annat, än hvad som dagligen mest behöfves, och der lagret är någorlunda fullständigt, bli de vanligtvis så gamla, att de förlora sin kraft. Det händer derför icke sällan, att t. o. m. om läkaren skrifvit recept på en verkligt god medicin, så blir denna icke expedierad efter föreskrift, och när den då icke har de förväntade verkningarne, så blir detta lagdt läkaren till last. På grund häraf ha vi sett oss nödsakade att låta tillreda alla de af oss ordinerade mediciner här i Chicago, hvarigenom vi icke allenast äro säkra om, att de bli som de skulle, utan också kunna åtaga oss ansvaret, om kuren trots detta icke skulle lyckas.

För sädesförlust-patienter användas speciela efter en ny fransk metod sammansatta mediciner, som först och främst äro beräknade att bota den irritering och inflammation i sädesblåsans hals, nerver och muskler, som är sädesförlustens omedelbara orsak. Innan denna inflammation häfves, kan sädesförlusten icke hejdas, enär sädesblåsans öppning icke sluter sig så länge den finnes. Af de ämnen, som äro nödvändiga för dessa mediciner, är det flera, som icke finnas att tillgå på något amerikanskt apotek, utan måste särskildt för vår praktik införas från Europa.

Alla af oss för våra utom staden boende patienter bestämda mediciner sändas med express, solidt nedpackade i små trälådor. Dessa äro icke märkta med annat än mottagarens namn och adress, så att deras innehåll följaktligen icke kan gissas, förrän lådan öppnas. I våra dagar gå post och express så hastigt, att de på de flesta banor tillryggalägga omkring 1,000 engelska mil hvarje dygn. När en sjukdom derför noga beskrifves i ett bref, kan en patient på otroligt kort tid mottaga behandling och medicin, t. o. m. om den läkare, han hänvänder sig till, bor mycket långt borta. I vår praxis expedieras alla bref och medicin-reqvisitioner samma dag de mottagas.

Om qvacksalfvare.

Med qvacksalfvare menar man en ·person, hvilken praktiserar som läkare utan att vara i besittning af de kunskaper, som äro nödvändiga för att kunna på ett samvetsgrannt sätt sköta en så ansvarsfull ställning. Amerika synes vara qvacksalfveriets förlofvade Kanaan, och antalet af dem, som här i landet kalla sig läkare utan att vara det, är förvånande stort. De annonsera sig vara skickliga i alla möjliga brancher, och det finnes ingen sjukdom, från den såsom obotlig ansedda kräftan ända ned till nageltrång, som de icke med den allra ofelbaraste säkerhet i verlden behandla och kurera.

Att de också hafva kastat sig öfver behandlingen af privata och närbeslägtade sjukdomar, säger sig sjelft, och man måste verkligen förvånas, då man i nutidens tidningar läser deras många braskande annonser och lägger märke till den nästan otroliga pompöshet, hvarmed de rekommendera sig sjelfva. Några utlofva ett större belopp, vanligen 500 eller 1,000 dollars för hvarje fall de åtaga sig och icke kunna kurera. Andra påstå, att de ha ända upp till 12,000 konsultationer och sjukbesök årligen, alltså ungefär en hvar tionde minut dag ut och dag in året rundt. Andra åter igen begära "ingen betalning innan förbättring inträder" eller "ingen betalning före tillfrisknandet;" men derom, att deras s. k. mediciner måste förskottsvis betalas med mer än dubbelt pris, derom säga de intet. Så är det återigen andra, som i annonserna afbilda stora hus, föreställande deras kontor, konsultationsrum, operationsrum, apoteksafdelningar o. s. v. Ännu andra som under ett fingeradt svenskt, norskt eller danskt namn annonsera, att de sända fritt recept till alla, som så önska. Detta recept påstå de vara skrifvet af någon känd läkare i "gamla landet." Men nu bär det sig ej bättre, än att ingen apotekare ens någonsin hört talas om de så kallade ingredienser receptet föreskrifver, och knepet ligger deri,

att annonsören önskar fylla receptet genom ett af honom kändt "dispensary," naturligtvis mot god betalning. Äfven sådana finnas, som annonsera, att de utsända fria profmediciner, hvarmed de naturligtvis åsyfta att komma i beröring med sjuka personer, hvilka de sedan söka få som patienter mot högt arvode. Att allt detta göres endast i den afsigt att narra pengar från lättroget folk säger sig sjelft, äfvensom att de ej alls bekymra sig om, hur det går med deras patienter. Slutligen hafva vi också sådana, som erbjuda de stackare, hvilka möjligen anförtro sig till deras behandling, en skriftlig förbindelse om bot, men hvartill en sådan förbindelse tjenar, derom lemnas ingen upplysning. Men det egendomligaste af allt är den ifver, hvarmed de i sina böcker ömsesidigt titulera hvarandra för qvacksalvare, bedragare och kältringar; ja, en går till och med så långt, att han önskar, det hans varningsrop måtte ljuda för allmänheten som en engels röst.

Åt all denna humbug kunde man draga på smilbandet, vore det ej för det, att saken äfven har sin allvarliga sida, den nämligen, att oerfarna och med förhållandena obekanta personer ej sällan lockas att underkasta sig deras "behandling." Deras böcker och skrifter äro nämligen ofta så klyftigt hopsatta, att den som läser dem ovilkorligen måste få det intrycket, att författaren ej allenast är en lärd och kunskapsrik utan äfven en i hög grad menniskovänlig och känslofull man. Förhållandet är emellertid det, att blott ett försvinnande fåtal af dessa personer duger till något eller är i besittning af den för behandlingen af så allvarliga sjukdomar nödiga erfarenheten. När man vet detta och dertill tager det faktum i betraktande, att nästan ingen af dem kan utan hyrd hjelp läsa eller förstå ett till dem skrifvet svenskt, norskt eller danskt bref, så kan man lätt inse hvad slags behandling en sådan "läkare" låter komma sina patienter till del. Pengar och blott pengar är hans mål; huruvida den sjuke lefver eller dör, är honom fullkomligt likgiltigt.

När nu en sjuk person i god tro vänder sig till en sådan qvacksalvare, hvad blir följden? Jo, följden blir, att den ene månaden går efter den andre, att hans tillstånd försämras i stället för att förbättras, och att han fråndsvindlas sina ofta surt nog förtjenta pengar. Då han så slutligen fått ögonen öppna för bedrägeriet och tvingas att hänvända sig till en verklig läkare, så är han antingen utblottad på medel eller så uppfyld af misstroende till allt hvad läkare heter, att behandlingen i följd deraf i hög grad försvåras.

Hvarje sjukdom, om den också synes aldrig så obetydlig, kräfver alltid den största möjliga tillsyn, och huru mycket mer är ej detta förhållandet vid fall, då mandomskraften och stundom till och med lifvet står på spel. I sjukdomar af detta slag är hvarje ögonblick så dyrbart, att man ej har någon tid att kasta bort hvarken på qvacksalvare eller sjelf-experiment, och ju fortare man kan komma under en verkligt duglig läkares vård, desto bättre för den sjuke. Huruvida kuren garanteras på förhand eller ej, gör intet till saken, ty man kan vara öfvertygad om, att hvarje verklig läkare under alla tider och omständigheter gör allt hvad göras kan. Dessutom är det i samband härmed ej ur vägen att erinra om, att det är blott En som råder öfver sundhet och kraft, helsa och bot, lif och död, och denne ende är Fadern i det höga, hvarifrån all god och fullkomlig gåfva kommer.

Bref från botade patienter.

I en läkarepraktik som vår låter det af lätt förklarliga skäl sig ej göra att publicera intyg från kurerade patienter. De flesta af oss behandlade fall äro nämligen af den art, att den strängaste tystlåtenhet följer af sig sjelft. Emellertid önskade vi dock kunna meddela, om icke annat, så dock några få resultat af en del af oss behandlade sjukdomsfall, och derför tillskrefvo vi några få af våra gamla patienter om särskildt tillstånd att aftrycka deras bref utan namnunderskrift. Sådant tillstånd ha vi

fått från hvar och en af dem, som skrifvit nedanstående bref, och vi vilja blott nämna, att dylika bref ega vi i tusental. Att deras här återgifna innehåll, med undantag af rättade skrif- och språkfel, äro fullkomligt öfverensstämmande med de i vår ego befintliga originalbrefven, äro vi villiga att bekräfta med ed.

Bedford, Ohio, den 9 April.

Dr. N. Rosenberg Co.

Allt är nu i ordning för mig, förutsatt att jag icke på nytt dukar under för den syndiga och fula vanan; men i så fall har jag blott mig sjelf att anklaga, ty Ni, Hr Doktor, som botat mig, är en man, som nutiden behöfver, och vore hvarje läkare så duglig i sitt fack som Ni är, så skulle det ej finnas så mycket elände här i Amerika.

Vänligast Eder ....

Jamestown, N. Y., den 24 September.

Högtärade Dr N. Rosenberg Co.

Tusen, tusen tack för Eder stora välgerning mot mig. Jag ser tydligen Guds finger i, att jag fick Ert namn och Er adress. Jag kan icke belöna Er för Eder goda gerning mot mig, men Gud, som förmår allt, både kan och vill. Jag är Eder mycket tacksam för helsans dyra gåfva. Gud välsigne Eder ! ....

Cooksville, Wis.

Käre Doktor N. Rosenberg Co.

Så frisk, som jag nu är, har jag icke varit på många år, och det har jag Er allena att tacka för. Men det märkvärdigaste är, att jag nu också har fått skägg, som jag aldrig trodde mig någonsin kunna få. Ni kan icke tro hur glad jag är öfver att jag kom till att söka Er. Ni skall aldrig komma att glömmas af mig — mig, som Ni förde bort från afgrundens rand, dit jag tanklöst och lättsinnigt

hade bragt mig sjelf. Gud gifve att de många, som i hemlighet bedrifva denna afskyvärda vana, måtte få ögonen öppna och vända sig till Er, som i sanning är en menskligbetens välgörare. Måtte Herren välsigna Er i Ert företag! Eder alltid tillgifne och tacksamme

....

Campello, Mass., 5 Juli.

Ärade Dr. N. Rosenberg Co.

Jag kan nu med glädje meddela, att mitt tillstånd är det bästa och har varit det i en lång tid; mitt minne har jag återfått, plågorna i ryggen ha försvunnit och jag känner mig fullständigt botad, för hvilket, näst Gud, jag har Er att tacka, bäste Hr Doktor. Jag kommer att för alltid stå i största tacksamhetsskuld till Er.

Med största högaktning, ...

Downsville, Wis., 9 December.

Dr. N. Rosenberg Co.

Nu har jag genomgått en tre månaders kur och är innerligt belåten med Er behandling, som jag allt igenom, från början till slut, funnit vara redbar och ärlig, kort sagdt: den har motsvarat förväntan. Mottag derför mitt tack! Vid förekommande fall skall jag för framtiden rekommendera Er som i hvarje afseende samvetsgrann och pålitiig, hvilket tyvärr är mer, än hvad som kan sägas om många af våra läkare. Om något galet skulle hända mig, skall jag med trygghet anförtro mig åt Eder omsorg.

Eder ....

W. Superior, November.

Gode Dr. N. Rosenberg Co.

Blott några ord för att anmäla mitt fullständiga tillfrisknande. Denna rysliga last förstörde mig i det allra närmaste, men genom Guds och Er hjelp har jag åter blifvit en aktningsvärd menniska. Jag känner mig nu så stark och frisk, som jag icke varit på tolf år. Som jag förr har meddelat Er, skall jag nu till och gifta mig, och

detta har jag endast och allenast Er att tacka för, och jag gör det också ständigt, ty Eder behandling af mig, som led så förfärligt mycket under följderna af sjelfbefläckelsens våmjeliga last, har varit i den grad tillfredsställande, att jag icke hyser den ringaste fruktan, utan med gladt hopp och förtröstan väntar jag på bröllopsdagen.

Eder tacksamme,

....

Sugar Grove, Ill., 25 Mars.

Dr. N. Rosenberg Co.

Nu har jag användt den sista medicinen. Det är mig en glädje att kunna uttala min största tillfredsställelse. Som jag förr har omtalt för Er, hade jag förut varit under behandling af ett s. k. "Dispensary" i Chicago; men de togo bara mina pengar, och de mediciner och piller, som jag fick, voro till ingen nytta. Jag är glad öfver att jag sökte Er som min läkare, och ert namn skall af mig aldrig glömmas. Jag, som var kommen så långt med mina syndiga vanor! Eder annons skall stå i tidningarna med ära, och många vore säkert de, som offentligen skulle uttala sig till er fördel, om det icke vore fråga om "hemliga sjukdomar."

Eder tillgifne,

....

Muscow, Wis., 25 Febr.

Dr. N. Rosenberg Co.

Det skulle vara otacksamt af mig, att icke låta Er veta mitt tillstånd nu, efter behandlingen. Med glädje måste jag säga, att jag befinner mig väl, ja, öfver all förväntan väl. Jag har inga plågor längre, och framför allt har min sinnesstämning med medicinens tillhjelp blifvit fullständigt lugnad. Bättre än förr ser jag nu, att jag stod ända vid grafvens rand, då Ni tog mig under behandling. Det är rysligt att tänka på alla de qval och plågor, som jag sjelf var orsak till och som jag välförtjent måste uthålla. Hade Ni ej räckt mig Er hand till hjelp så skulle

jag hafva fallit i en sjelfmördares föraktliga graf. Mitt hjertligaste tack för Er behandling af min sjukdom! Ni har i sanning gjort stora ting för mig. Kommer någon olycklig, som är nedsjunken i samma last, i min väg, skall jag göra hvad jag förmår för att få honom att vända sig till Er.

Eder tacksamme, ...

Rushford, Minn., 5 Januari.

Käre Dr. N. Rosenberg Co.

Med glädje kan jag underrätta Er om, att jag näst Gud har Er att tacka för, att jag icke kom längre ned på den förfärliga väg, på hvilken jag vandrade, och som förde ända in i förderfvet. Frestaren är efter mig både dag och natt, men i synnerhet när jag varit i sällskap, der fruntimmer varit tillstädes. Frestaren säger då: "Gör det blott denna gång och så aldrig mer; en gång mer eller mindre gör ju ingenting." Men så tänker jag på Er, på Era milda, men enträgna ord, och jag har, om än med möda, bekämpat det syndiga begäret. Ja, denna onani, denna mörkrets gerning, denna allt förstörande fara för såväl den unge som den äldre, har i Er, käre Hr. Doktor, en väldig bekämpare, en, som förstår att behandla oss arma, som äro eller varit hemfallna för denna last. Tack för hvad Ni har gjort för mig, och jag hoppas att detta, att Ni räddade mig, skall vara för Er så väl en uppmuntran som en uppmaning att fortsätta på den väg, der Ni nu arbetar för mensklighetens bästa.

Eder mycket förbundne,

....

Revelstake, B. C., 9 Sept.

Ärade N. Rosenberg Co.

Jag vill härmed låta eder veta, att jag nu är fullständigt botad, och jag vill nu uttala för Eder mitt hjertligaste tack och nedkalla öfver Er Guds välsignelse, Ni, som frälst mitt lif från döden. Alltid är Ni i mina tankar. De pen-

ningar, som jag har betalt Eder, äro på långt när icke nog för hvad Ni gjort för mig, och skulle det framdeles gifvas någon anledning för mig, att på ett eller annat sätt värdigare kunna afbetala den moraliska skuld, i hvilken jag för evigt står till Eder, då skulle min högsta önskan vara uppfyld. Hela mitt lifs lycka har jag Er att tacka för. Ty den trofasta qvinna, som jag trolofvat mig med, är nu min hustru. Då jag hänvände mig till Er, var jag på grund af denna mensklighetens uslaste och mest förnedrande last så nedbruten och eländig, att jag gifvit upp allt hopp om att någonsin bli man igen. Ni räddade mig. Ni uppehöll mitt mod. Ni gjorde mera för mig, än någon annan menniska kunde hafva gjort. Den föraktliga och i sina egna ögon fördömda syndaren, som i ett af sina ljusare ögonblick fullt ut öppnade sitt hjerta för Er, har Ni räckt en hjelpande hand och återgifvit honom åt sig sjelf och de sina. Huru kan jag någonsin betala Er för Ert arbete? Nej, nej! Men tryggt kan Ni en gång, då den store domaren kallar, framstå och säga: En man har jag räddat; en, som var förtappad, är återfunnen. Ord kunna icke uttala hvad jag känner. Tack och åter tack!

Eder, ...

Boelus, Neb., 3 Maj

Dr. N. Rosenberg Co.

Huru skall jag tacka Er för hvad Ni gjort för mig! Jag kan icke omtala för Er, hvad som försiggått med mig under den senaste tiden. Det är en vändpunkt i mitt lif. En sådan spänning har jag ännu aldrig befunnit mig i. Jag blygs för att skrifva till Er, att jag hade fullständigt gifvit mig sjelf förlorad; derför blef också mitt första bref till Er så osammanhängande, enär jag var fullständigt ifrån mig sjelf — ja, jag tror, att jag var mycket nära att lägga hand på mig sjelf. Men då jag gick i mina mörkaste tankar, kom Ert bref, och genom att se Er så mildt trösta mig, utan att känna mig, fattade jag åter mod, och med handen på bibeln svor jag, att jag skulle sträfva att

bli en ny menniska. Och detta skall jag hålla. Näst Gud har Ni äran af att hafva frälst mig från en så vanärande död. Mina vänner fråga mig om orsaken till mitt förbättrade utseende. Edra mediciner ha underbart hjelpt mig. Förr var jag icke i stånd att fatta ett beslut, och detta var så mycket mera tryckande, som ingen visste något om denna förfärliga ovana, som jag bedref, och derför alltid betraktade mig som en vanlig frisk och sund menniska. Gud skall veta, att jag många gånger bemannade mig och försökte vara stark — men det slutade med, att jag mer och mer föraktade mig sjelf. Det innerligaste tack från en, som Ni genom Er mildhet har frälsat, ja, jag kan säga från döden. Var viss derom, att länge sedan Ni glömt mig, är det dock en, som aldrig skall glömma Er, och det är Eder

....

Slutord.

Vid genomläsning af föregående blad inser lätt en hvar, hvilka förfärliga följder oförnuft och lättsinne kunna leda till. Och dock är det ingen orsak för någon att förtvifla, ty med läkarevetenskapens nuvarande många hjelpmedel är det jemförelsevis få fall, i hvilka fullständig bot och återvinnande af förlorade krafter icke kan ernås. Hufvudsaken är att komma under en duglig läkares behandling och att icke förlora modet, om man förut möjligtvis varit olycklig nog att falla i qvacksalfvares eller oduglige läkares händer.

Om de beklagliga följderna af hemliga laster upphörde samtidigt med att man slutade med deras utöfvande, så vore det icke skäl att göra mer, än att varna mot dem. Men olyckligtvis äro de af den beskaffenhet, att en omsorgsfull läkarebehandling är en oundgänglig nödvändighet för helsans återupprättande, och underlåtenheten att söka sådan skall förr eller senare med ofelbar säkerhet straffa sig sjelf

I de några och trettio år, hvarunder vi praktiserat, ha kroniska och privata sjukdomar varit vårt speciella fack, och att vi på detta område nödvändigtvis måste hafva inhemtat en rik och värdefull erfarenhet, det är ju sjelfklart. Otaliga äro de, som under årens lopp kommo till oss som förlorade och förtviflade menniskor och som genom vår hjelp i dag äro kraftiga och lefnadsfriska män, lyckliga familjefäder och ansedda medborgare. De allra flesta af våra patienter känna vi visserligen icke personligen, enär det öfvervägande antalet af dem blifvit behandlade på afstånd genom brefskrifning; men våra stora samlingar af tacksägelsebref från botade sjuka vittna nogsamt om, att vårt behandlingssätt burit välsignelserika frukter. Då vi taga itu med ett sjukdomsfall, riktas hela vår tankekraft och all vår energi på att bota detsamma, och då vi utan legda öfversättares tillhjelp kunna läsa, förstå och besvara alla till oss riktade bref och sjukdomsförklaringar, så är det icke den minsta sak eller det ringaste symptom, som undgår vår uppmärksamhet. Tager man dertill i betraktande, att de af oss använda behandlingssätten utan undantag och i alla fall äro de bästa, som vår tids läkarevetenskap känner, så kan hvar och en, som anförtror sig åt oss, vara öfvertygad om, att hvad den yttersta omsorg, en mångårig erfarenhet och erkänd duglighet kunna göra för en sjuk, det skall af oss alltid blifva gjordt. Hvarje sjukdoms botande är naturligtvis alltid i större eller mindre grad beroende på patienten sjelf, om han följer de af läkarne gifna föreskrifterna och med regelbundenhet intager de af honom anordnade medicinerna. Men då detta göres, garantera vi, att de fall, hvilka under vår behandling icke blifva kurerade, skola blifva ytterst få, likasom också, att den betalning vi begära är ytterst rimlig.

Då vi på flera ställen i denna bok hafva varnat mot qvacksalfvare, kunna vi naturligtvis icke vänta annat, än att folk skall uppkasta den frågan: Hvilken säkerhet ha vi för, att Dr. N. Rosenberg Co. är bättre än andra, som annonsera? Till svar härpå kunna vi peka tillbaka på en

praktik, som nu har existerat i öfver ett tredjedels århundrade, och att det är liten sannolikhet för, att vi kunnat fortsätta att praktisera så lång tid, om vår behandling icke varit i hvarje hänseende ärlig och tidsenlig. Som bevis på att denna uppgift är riktig, hänvisa vi dem af våra läsare, som deraf kunna vara intresserade, att genomse hvilken skandinavisk tidning som helst af betydelse, som utkommit i Amerika under de sista 35 à 36 åren, och de skola i dem alla finna vår annons, under det att andra läkare-annonser i regeln blott varit synliga ett år eller två. Kan något starkare bevis åstundas för vår anstalts obetingade hederlighet och duglighet? Läkare, läkareanstalter och dispensarier hafva under tidernas lopp uppstått i dussintal för att åter, den ene efter den andre försvinna, under det att Rosenberg Co. förblifvit alldeles oberördt af tidens skiftningar och ännu efter mer än en mansålder fortsätter sin verksamhet. Men icke nog härmed, vi kunna till enhvar, som så önskar, uppgifva adress på ansedda apotekare, banker och affärsmän här i staden, hvilka känt oss i många år och som väl veta hvad vi duga till och med nöje besvara hvarje till dem om denna sak ingånget spörsmål. Att det bland så många tusen patienter, som af oss under årens lopp behandlats, möjligen kan finnas en och annan missnöjd, är ju naturligt, men det säga vi med stolthet, att den läkareanstalt ej finnes till, som spridt mera hopp, mera glädje och större lefnadslycka än vi gjort öfver hela Amerikas förenta stater.

Härmed afsluta vi denna bok. Låt oss ännu en gång upprepa, att i vår tid är ingen sjukdom så svår och ingen smärta så stor, att icke vetenskapen i högre eller ringare grad kan mästra den. Det gäller förnämligast att söka hjelp i tid och att förlita sig på Honom, som är lifvets och dödens Herre och som råder öfver allt.

Alla bref adresseras :

DR. N. ROSENBERG CO.,

53 Dearborn Str., - CHICAGO, ILL.

Kontorstid:

Hvardagar fr. kl. 10—3. Söndagar fr. kl. 10—1.

Innehållsförteckning.

*

Doktorns privata kontor.

